



JUSTIȚIA LA O CAFEA

AUGUST 2026

JustPresso

Două zile de voturi în Parlament:
ce schimbări ne-au atras atenția

Pot noile mecanisme legislative
să faciliteze combaterea
eficientă a traficului de droguri?

Protecția datelor după 23 august
2026: două legi, nu una

Două zile de voturi în Parlament: ce schimbări au atras atenția

În ședințele plenare din 24 și 25 august 2026, Parlamentul a adoptat în lectură finală mai multe reforme asumate în procesul de integrare europeană. Cu toate acestea, unele modificări ridică însă întrebări privind transparența procesului legislativ și riscă să producă efecte contrare obiectivelor declarate ale reformelor.

Un prim pachet de modificări extinde semnificativ digitalizarea procedurilor civile, contravenționale, de insolvență și de contencios administrativ. Instanțele vor putea accesa prin platforma de interoperabilitate date din registrele publice pentru comunicarea citațiilor și a altor acte procedurale, iar comunicarea electronică prin Programul integrat de gestionare a dosarelor (PIGD) devine regula pentru mai multe categorii de participanți. Actele transmise electronic se vor considera comunicate din momentul în care devin disponibile destinatarului în sistem. Totodată, se extinde depunerea electronică a cererilor de chemare în judecată, cu semnătură electronică calificată, inclusiv în contenciosul administrativ.

O altă schimbare importantă privește ședințele de judecată prin videoconferință. Instanța le va putea dispune la cererea motivată a unei părți sau din oficiu, atunci când circumstanțele cauzei justifică această modalitate. Problemele tehnice neimputabile participantului nu vor putea atrage sancțiuni procedurale, iar ședința va putea fi întreruptă sau amânată. Chiar și în cazul participării la distanță, completul de judecată va rămâne în sala de ședințe, păstrând astfel caracterul public al procesului. Proiectul face parte din acțiunile prevăzute de Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru perioada 2025–2027.

Parlamentul **a aprobat aderarea la** Convenția privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine în materie civilă sau comercială. Convenția instituie un mecanism uniform prin care hotărârile pronunțate într-un stat contractant pot fi recunoscute și executate în celelalte state participante. În consecință, Republica Moldova va trebui să recunoască hotărârile străine care îndeplinesc condițiile Convenției, iar hotărârile instanțelor moldovenești vor beneficia, în mod reciproc, de același mecanism în celelalte state contractante. Pentru justițiabili și mediul de afaceri, aderarea ar trebui să reducă durata și costurile procedurilor și să sporească previzibilitatea juridică în litigiile transfrontaliere.

Un alt proiect important stabilește un nou cadru general de reglementare a mass-mediei și apropie legislația națională de Regulamentul european privind libertatea mass-mediei. Noua lege reglementează, între altele, pluralismul mediatic, responsabilitatea editorială, statutul furnizorilor de servicii mass-media și concentrările pe piața media. O noutate este crearea Registrului transparenței proprietății și finanțării furnizorilor de servicii mass-media, gestionat de Ministerul Culturii. Registrul va oferi publicului informații privind structura proprietății și principalele surse de finanțare ale instituțiilor media. Se introduc la fel garanții privind protecția activității jurnalistice și a independenței editoriale, dar și repere pentru evaluarea concentrărilor pe piața mass-media din perspectiva pluralismului și independenței editoriale.

Parlamentul **a modificat și Legea** privind Institutul Național al Justiției (INJ). Audienții care nu obțin media generală de cel puțin 8,00 la examenul de absolvire vor putea susține o sesiune repetată fără să-și piardă imediat statutul și fără obligația de a restitui bursa. Sunt introduse și garanții pentru situațiile de incapacitate temporară de muncă, precum și posibilitatea transferului între categoria candidaților la funcția de judecător și cea a candidaților la funcția de procuror.

În același proiect a fost însă introdus un amendament care nu privește propriu-zis formarea inițială la INJ, ci mecanismul de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor. Parlamentul a extins de la 31 august la 31 decembrie 2026 perioada în care desfășurarea anumitor concursuri determină includerea candidaților în categoria persoanelor supuse vettingului. Astfel, vor fi evaluați și candidații care câștigă până la 31 decembrie 2026 concursurile pentru funcția de judecător la curțile de apel sau de procuror în procuraturile specializate, precum și cel mult doi candidați cu cel mai mare punctaj în anumite concursuri pentru funcții de conducere din sistemul judecătoresc și al procuraturii. Modificarea ridică însă o întrebare de tehnică și transparență legislativă. Deși extinde cercul persoanelor care pot ajunge sub incidența evaluării externe, aceasta a fost introdusă într-un proiect al cărui obiect principal vizează formarea inițială la INJ.

Alt proiect important adoptat este **noua Lege privind participarea publică în procesul decizional**. Aceasta modernizează și consolidează mecanismele prin care cetățenii și organizațiile societății civile pot participa la elaborarea deciziilor publice. Cetățenii de la 16 ani vor putea iniția propuneri de interes public la nivel național și local prin platforma e-Democrație, iar inițiativele naționale susținute de cel puțin 10.000 de persoane vor trebui examinate de autorități. Sunt introduse și mecanisme noi, precum adunările cetățenești și dialogurile naționale, publicarea consultărilor pe particip.gov.md devine obligatorie, iar termenele pentru analiza proiectelor și formularea recomandărilor sunt extinse. Proiectul a fost elaborat de Cancelaria de Stat cu sprijinul experților Consiliului Europei și cu participarea reprezentanților societății civile.

Problema a apărut însă înaintea adoptării în lectura finală. Printr-un **amendament acceptat** de Parlament a fost eliminată posibilitatea ca recomandările formulate verbal în cadrul ședințelor de consultare publică să fie considerate recomandări care trebuie consemnate și examinate de autorități. Modificarea este greu de conciliat cu însăși logica unei legi care urmărește o participare mai incluzivă. Dacă un cetățean participă la o consultare și își formulează poziția verbal, dar autoritatea nu este obligată să o consemneze și să o examineze ca recomandare, participarea riscă să rămână una formală. În plus, obligația de a formula recomandările în scris poate crea bariere pentru persoanele vârstnice, persoanele cu dizabilități, persoanele cu competențe digitale reduse etc. Este cu atât mai dificil de justificat această regresie cu cât legislația actuală permite recomandările verbale și obligă autoritățile să le reflecte în procesele-verbale.

Organizațiile societății civile au atras atenția și asupra faptului că amendamentele respective nu au fost supuse unei consultări publice efective, deși modificau tocmai regulile după care cetățenii și organizațiile pot participa la elaborarea deciziilor publice. Acestea au solicitat restabilirea posibilității de a formula recomandări verbale și a obligației autorităților de a le consemna și examina, precum și renunțarea la restricțiile privind repetarea consultărilor atunci când proiectele sunt modificate substanțial.

Apelul a avut însă un rezultat important. În cadrul ședinței plenare din 3 septembrie, deputatul care formulase amendamentul și-a anunțat retragerea prevederilor contestate. Parlamentul a adoptat ulterior legea în lectura a treia și finală fără aceste modificări. Astfel, posibilitatea formulării recomandărilor verbale în cadrul consultărilor publice și obligația autorităților de a le consemna și examina au fost păstrate în noua lege.

Privite împreună, proiectele analizate aduc schimbări importante: extinderea digitalizării justiției, facilitarea recunoașterii hotărârilor moldovenești peste hotare, modernizarea cadrului privind mass-media și consolidarea mecanismelor de participare publică. Rămân și întrebări privind tehnica legislativă, inclusiv introducerea unei modificări privind vettingul într-un proiect dedicat în principal INJ. Evoluția Legii privind participarea publică arată însă și ce se poate întâmpla atunci când asemenea probleme sunt semnalate și corectate înainte de încheierea procesului legislativ.

Integrarea europeană nu înseamnă doar adoptarea legislației necesare sau preluarea standardelor europene. Contează în egală măsură calitatea procesului prin care acestea sunt adoptate: transparența amendamentelor, justificarea lor și existența unui dialog real cu cei afectați. Retragerea amendamentelor privind participarea publică este, din această perspectivă, un precedent pozitiv. Parlamentul nu trebuie doar să adopte reforme, ci și să rămână receptiv la argumente și să corecteze prevederile problematice atunci când acestea sunt identificate în procesul legislativ.

Pot noile mecanisme legislative să faciliteze combaterea eficientă a traficului de droguri?

Începând cu 28 august 2026, Republica Moldova aplică un cadru normativ revizuit substanțial în domeniul drogurilor. **Legea nr. 173/2026** modifică Codul penal și alte acte normative, iar **Legea nr. 201/2025** și actele subsecvente introduc noi mecanisme de identificare, evaluare și control al substanțelor psihoactive.

Reforma se înscrie într-un context european mai larg. **Strategia UE în domeniul drogurilor și Planul de acțiune al UE privind combaterea traficului de droguri 2026-2030** acordă o atenție distinctă noilor substanțe psihoactive și drogurilor sintetice, extinderii activității grupărilor criminale în mediul online, recrutării minorilor și recuperării produsului infracțional. Cadru național răspunde unora dintre aceleași provocări, însă eficiența sa va depinde de modul concret în care noile instituții juridice vor funcționa împreună.

Una dintre cele mai importante schimbări privește reacția statului la substanțele care apar pe piață înainte de a fi incluse în tabelele naționale. În vechea arhitectură, răspunderea penală putea depinde de demonstrarea faptului că substanța depistată constituia un „analog” al unui drog. Practica judiciară a arătat dificultățile acestui model (**decizia CSJ nr. 1ra-283/2022 din 18 aprilie 2022**).

Noua arhitectură mută accentul, pentru faptele săvârșite după 28 august 2026, de pe stabilirea în procesul penal a calității de analog pe categoria substanțelor cu efecte psihoactive neclasificate. Sistemul Național de Avertizare Timpurie (SNAT) urmează să asigure identificarea, colectarea și schimbul rapid de informații, precum și evaluarea multidisciplinară a riscurilor. Evaluarea se finalizează printr-o notă tehnico-științifică ce fundamentează deciziile Ministerului Sănătății privind statutul juridic al substanței și, după caz, inițierea actualizării tabelelor naționale. În cadrul aceluiași mecanism, Ministerul poate institui sau înceta măsura de restricție temporară.

Noul art. 216¹ din Codul penal completează acest mecanism prin sancționarea încălcării intenționate a măsurilor de restricție aplicate unei substanțe cu efecte psihoactive neclasificate. Norma nu incriminează însă automat orice formulă nouă imediat ce aceasta apare pe piață. Este necesar ca substanța să fie identificată, să-i fie atribuit statutul corespunzător și să fie instituită măsura de restricție. Prin urmare, avantajul reformei va depinde de rapiditatea cu care informația ajunge în SNAT, de calitatea evaluării științifice și de claritatea deciziei administrative pe care se va sprijini ulterior acuzația penală.

A doua schimbare importantă adaptează legislația la modul în care traficul de droguri s-a mutat în mediul digital. Noul art. 217⁷ din Codul penal incriminează înregistrarea sau utilizarea conturilor pe platforme de socializare, platforme de tranzacționare online, portaluri web, aplicații informatice, servicii de mesagerie electronică ori alte mijloace informatice în scopul promovării sau facilitării consumului, precum și al oferirii, expedierii, transportării, livrării, distribuirii ori înstrăinării substanțelor vizate de lege.

Protecția minorilor este reglementată distinct. Art. 208 alin. (3) lit. c¹) din Codul penal introduce ca formă agravată atragerea minorului la săvârșirea

infracțiunilor prevăzute la art. 217-217⁹ și 219 din Codul penal, cu o pedeapsă de la 5 la 8 ani de închisoare. Distincția este importantă: pedeapsa maximă de la art. 217⁷ sancționează implicarea criminalității organizate în activitățile online, în timp ce atragerea minorului constituie o agravantă separată. Ambele răspund unor tendințe descrise și în documentele UE, dar presupun elemente constitutive și probe diferite.

Extinderea incriminării în mediul digital nu simplifică automat investigația. Organele de urmărire penală vor trebui să demonstreze cine controla contul, scopul în care acesta a fost creat sau utilizat, legătura dintre activitatea online și operațiunile cu droguri, precum și, după caz, existența grupului criminal organizat. Obținerea și administrarea probelor digitale trebuie să respecte regulile procesuale și standardele privind dreptul la un proces echitabil. Tocmai de aceea, specializarea și dezvoltarea unei practici comune sunt la fel de importante ca noul text al normelor.

Eficiența combaterii traficului de droguri presupune și recuperarea produsului infracțional. În contextul combaterii criminalității organizate, lipsirea infractorilor de veniturile obținute din vânzarea drogurilor poate deveni o măsură mai eficientă decât combaterea clasică a fenomenului.

Aplicarea eficientă și coerentă a noilor reguli impune instruirea specializată a profesioniștilor implicați, pentru interpretarea corectă a noilor instituții juridice, administrarea corespunzătoare a probelor și respectarea garanțiilor procesuale. În acest context, în perioada 17-19 august 2026, circa 70 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători din nordul, centrul și sudul Republicii Moldova au participat la trei instruirii regionale dedicate noilor reglementări. Instruirile au fost organizate de Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), în parteneriat cu Institutul Național al Justiției (INJ), cu susținerea proiectului „Democrație rezilientă prin combaterea corupției” (REDACT), implementat de PNUD Moldova și finanțat de Uniunea Europeană. Desfășurarea acestora a precedat cu doar câteva zile intrarea în vigoare a unor norme care modifică atât calificarea anumitor fapte, cât și mecanismul de reacție la apariția unor substanțe noi.

Evaluările sesiunii confirmă utilitatea instruirilor: majoritatea participanților au acordat calificative maxime sau apropiate de maxim pentru satisfacția generală, claritatea, relevanța profesională și aplicabilitatea conținutului. Comentariile participanților evidențiază necesitatea continuării componentei practice, prin examinarea mai multor spețe și exemple de jurisprudență comparată, desfășurarea exercițiilor, alocarea unui timp suplimentar pentru discutarea problemelor întâlnite în dosare și implicarea specialiștilor din instituțiile de expertiză. Au fost formulate și sugestii punctuale privind măsurile speciale de investigații, identificarea grupurilor de pe Telegram și compararea practicilor regionale. În ansamblu, evaluările sugerează că etapa următoare nu ar trebui să se limiteze la prezentarea modificărilor legislative, ci să urmărească modul în care acestea sunt interpretate și aplicate în investigații și cauze concrete. Rezultatele reflectă însă aprecierea instruirilor și utilitatea anticipată a informațiilor, fără a demonstra, la această etapă, eficiența noilor mecanisme legislative.

Pot, așadar, noile reguli să facă mai eficientă combaterea traficului de droguri? Ele creează condiții mai bune pentru o reacție rapidă la substanțele emergente, pentru investigarea distribuției online și pentru protejarea minorilor. Eficiența reală va fi însă demonstrată de rapiditatea cu care SNAT transformă o alertă într-o decizie juridică clară, de aplicarea uniformă a art. 216¹ și 217⁷ din Codul penal, de legalitatea probelor digitale și de proporționalitatea măsurilor de confiscare. Succesul nu trebuie măsurat doar prin numărul condamnărilor, ci prin investigații legale, acuzații bine fundamentate și hotărâri motivate și previzibile, capabile să reziste controlului judiciar.

Legea oferă instrumentele, însă modul în care instituțiile le vor utiliza va arăta dacă reforma a închis lacunele vechi sau doar le-a mutat într-o etapă nouă a procedurii.

Protecția datelor după 23 august 2026: două legi, nu una

La 23 august 2026 au intrat în vigoare **Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal** și **Legea nr. 160/2026 privind datele prelucrate pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor**. Prima înlocuiește Legea nr. 133/2011 și introduce, după o perioadă de pregătire de doi ani, regimul general aplicabil companiilor, autorităților, organizațiilor necomerciale și profesioniștilor. A doua stabilește reguli speciale și câteva excepții pentru poliție, procuratură, instanțele de judecată și alte autorități competente.

Cunoscută des și după acronimul „GDPR” legislația nou transpusă nu este o directivă UE, ci un **Regulament**. În statele membre, regulamentul este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct, fără a necesita transpunere. Directiva, în schimb, obligă statele cu privire la rezultatul și garanțiile care trebuie asigurate, dar le permite să aleagă forma și mijloacele de implementare în dreptul național. Republica Moldova nu este încă stat membru, deci GDPR are nevoie de o lege națională pentru a produce efecte interne. Totuși, alinierea la acquis nu permite diluarea selectivă a elementelor sale obligatorii. GDPR lasă și anumite opțiuni naționale, inclusiv pentru libertatea de exprimare, cercetare, relațiile de muncă sau vârsta consimțământului copiilor. În același timp, Legea nr. 160/2026 transpune propriu-zis **Directiva (UE) 2016/680**, privind protecția datelor în materie penală.

Cinci lucruri de făcut acum dacă sunteți companie, organizație sau liber profesionist !

(Re)scrieți sau elaborați politica de confidențialitate. Organizația trebuie să dețină reguli interne cu privire la ce date colectează despre angajați, membri, donatori, participanți și beneficiari, în ce scop, pe ce teme, cui transmite datele și când le șterge. În același timp, trebuie să existe o listă finită de colectare a datelor strict necesare. Așadar, copia buletinului „pentru orice eventualitate” devine mai degrabă un risc, nu o precauție.

Protejați dosarele angajaților și beneficiarilor. Dosarul personal pe hârtie se păstrează într-un dulap încuiat, într-un spațiu cu acces controlat, nu într-un birou comun. Documentele electronice se stochează într-un sistem securizat, cu conturi individuale, parole puternice, autentificare în doi pași și, dacă este posibil, criptare. Accesul se acordă numai persoanelor care au nevoie de date pentru sarcinile lor, de regulă responsabilului de resurse umane și conducerii, iar contabilitatea primește doar informațiile necesare salarizării. Dosarele nu se transmit prin conturi personale de e-mail, nu se păstrează pe dispozitive personale și nu se lasă în spații comune. Organizația trebuie să stabilească prin reguli interne cine concret poate consulta, modifica sau copia documentele, să facă periodic copii de siguranță și să șteargă datele după expirarea termenului legal de păstrare.

Pregătiți răspunsul la incidente. Pierderea unui laptop, un atac cibernetic soldat cu compromiterea unui cont al unui angajat sau trimiterea unui fișier destinatarului greșit poate constitui o încălcare de securitate. Dacă incidentul poate genera un risc, operatorul (o persoană dedicată din cadrul organizației,

desemnată concret) trebuie să notifice autoritatea responsabilă, **Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal**, dacă este posibil, în cel mult 72 de ore de când a aflat. Dacă riscul este ridicat, informează și persoanele afectate. Sunt necesare o procedură, desemnarea unei persoane responsabile și evidența incidentelor, toate fiind incluse, în mod ideal, în regulamentul (politica) menționat(ă) mai sus.

Organizați responsabilitatea și răspundeți persoanelor. Cererile de acces, rectificare, ștergere, restricționare, portabilitate sau opoziție se soluționează, de regulă, într-o lună. Așadar, orice beneficiar sau persoană care a interacționat cu organizația poate să ceară asemenea informații sau ștergerea lor.

Aplicați regulile cu bun-simț, nu orbește. Protecția datelor nu trebuie să blocheze investigațiile jurnalistice, monitorizarea instituțiilor sau elaborarea rapoartelor alternative în interes public. Totuși, interesul public nu justifică publicarea oricărei informații. Organizația trebuie să verifice dacă identificarea persoanei și divulgarea fiecărui detaliu sunt realmente necesare pentru subiectul analizat. Datele despre sănătate, victime, martori, minori sau alte informații sensibile se anonimizează ori se elimină dacă nu contribuie direct la o dezbatere de interes public. Testul practic este simplu: dacă mesajul poate fi transmis și „problema” poate fi demonstrată fără identificarea persoanei, datele personale trebuie omise.

Încălcarea principiilor și temeiurilor legale, a drepturilor persoanelor, a regulilor pentru date sensibile sau transferuri, precum și neexecutarea măsurilor Centrului pot atrage până la 2 milioane MDL ori 2% din cifra de afaceri. În regimul penal, Legea nr. 160/2026 permite o amendă de până la 2 milioane MDL pentru încălcarea legii sau neexecutarea unei măsuri a Centrului, cu aceeași aplicare graduală. Totuși, amenda nu este automată: Centrul trebuie să constate intenția sau neglijența și să aprecieze gravitatea, prejudiciul, cooperarea și prevenția. Plafoanele naționale sunt mult sub cele ale GDPR, care ajung la 10 sau 20 milioane EUR și la 2% sau 4% din cifra de afaceri mondială. Aceasta este o abatere substanțială de la modelul european, accentuată de aplicarea graduală.

Legea prevede și dispoziții tranzitorii pentru plafonarea amenzilor. Astfel, în primul an de la 23 august 2026 se aplică 10% din quantumul final al amenzii, în al doilea 40%, iar din al treilea 100%.



ECHIPA CRJM

ILIE CHIRTOACĂ

Președinte

CAROLINA BAGRIN

Directoare de program

OCTAVIAN IACHIMOVSKI

Consilier juridic superior

VICTORIA MEREUȚĂ

Consilieră juridică

DANIEL GOINIC

Director de program

AURELIA BUZA

Manager financiar și contabil

LUCIA GANGAN

Specialistă contracte și achiziții

DUMITRU JOMIR

Coordonator de comunicare



Puteți susține și
dumneavoastră activitățile
CRJM prin intermediul unei
donatii online.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA



str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova



+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02



contact@crjm.org



www.crjm.org



crjm.org



crjmoldiva